

Когато през 2011 г. избухна дълговата криза в САЩ, много учени, включително и ние, отбелязахме – ето второто "дъно" на тази прогнозирана дубълвеобразна криза – всичко си е на мястото.¹

2. Дали обаче "Всичко си е на мястото"? Е ли сегашната криза "истинската" криза и не предстои ли всъщност тепърва "истинската" криза? Или най-малкото – не предстои ли тепърва второто дъно на сегашната криза?

Ще представим няколко аргумента за основателността на тези въпроси.

- Фазата на "Велики сътресения" все още не е свършила. Екстраполирайки обикновеното времетраене на нисходящата фаза на дългите вълни на Кондратиев, Пантин и Айвазовски прогнозират края на сегашния период на "Велики сътресения" около 2017 – 2020 г. Следователно възможността "второто" дъно на кризата тепърва да предстои съвсем не е малка. Нещо повече! Възможно е сегашната криза да е само "предверие" към "истинската" криза. Защото времетраенето на "Великите сътресения" може при сегашния цикъл да продължи и след 2020 г. Какво имаме предвид?

- Икономическата криза на САЩ индуцира икономическа криза в Европа. Но не и в Китай и другите страни от БРИКС. Тя, разбира се, повлия отрицателно върху тяхното развитие, но не "фатално". Наши изследвания показват, че ритмиката на дългите вълни на Кондратиев в Китай и Русия не съвпада с ритмиката на световната икономика.² Следователно продължителността на "Великите сътресения" може да бъде по-голяма, ако предстои социално-икономическа криза във втората световна икономика – тази на Китай.

- Има и друг момент относно продължителността на "Великите сътресения". Съкращаването на дългите вълни на Кондратиев е характерно за високоиндустриализираните "западни" страни, но не и за Китай. Най-вероятно така е и за другите "развиващи се пазари". А тежестта на тези "развиващи се пазари" в световната икономика все повече нараства. Следователно стои въпросът – ако се разгледа световната икономика глобално, има ли съкращаване на дългите вълни на Кондратиев. И съответно дали сегашната нисходяща фаза на "Велики сътресения" няма да продължи и след 2020 г.? В този случай вероятността "истинската" криза тепърва да предстои е много голяма.

3. Основания да очакваме, че "истинската" криза тепърва предстои можем да видим и в икономическото развитие на самия Китай, и в икономическите му взаимоотношения със САЩ и Европа.³

* В Китай от края на седемдесетте години в рамките на авторитарния политически режим на Китайската комунистическа партия успешно се преминава от съветски държавен капитализъм към корпоративен държавен капитализъм. Този преход се извършва по време на индустриализацията. Затова се запазва авторитарната политическа система – защото тя е естествена форма на политически отношения навсякъде по света за периода на индустриализация. След като приключи индустриализацията, след като индустрията "всмуче" гигантската многомилionна маса упражняващо ръчен труд селско население – а това ще стане през сегашното, или най-късно, през следващото десетилетие, преходът в Китай към демократична политическа система е неизбежен. Историческият опит показва, че в страни, където

¹ Вж. Найденов, Г., К. Харалампиев. Глобалната власт – рискове за близкото бъдеще. "Икономически и социални алтернативи", № 2, 2012, с. 128,129.

² Вж. Найденов, Г., К. Харалампиев. Цикличност в икономическото развитие на Русия в края на XIX век и през XX век. – В: Социологията – от емпирията към теорията, Юбилеен сборник, посветен на 70 години от рождението на чл.-кор. проф. д.с.н. Атанас Атанасов, Академично издателство "Проф. Марин Дринов", С., 2010; Прогнозиране на кризи – икономическата динамика на Китай и "светлите перспективи", Knowledge society, A publication of the Knowledge Society Instituteq, Number 3, Volume IV, September 2011.

³ Най-вероятно и на другите "развиващи се пазари".